

Q&A landelijk webinar 13 november

#hier niet

In deze Q&A zetten we de informatie die tijdens het webinar #Hierniet op 13 november 2023 is gedeeld nog eens op een rij en geven we antwoord op de meest gestelde vragen die door deelnemers zijn gesteld.

Inleiding

Als kinderen eenmaal online actief zijn, komen ze vervelende filmpjes, haatcomments en andere vormen van kwetsend gedrag tegen. Het is aan ons, als ouder, verzorger en professionals om ze te leren hoe zij zich in elk geval kunnen gedragen online én hoe ze met het kwetsend gedrag kunnen omgaan.

Het is belangrijk om te praten met kinderen en afspraken te maken. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. De sleutel voor een gesprek zit in de veilige sfeer die je creëert. Je kind moet zich veilig voelen om ervaringen te delen. Of zij nu zelf fout bezig zijn of juist haatcomments ontvangen of het tegenkomen.

Verdiep je in het onderwerp, deel eigen ervaringen, praat met andere ouders (ook als er nog niets is gebeurd!) en ga aan de slag.

Succes!

Wanneer beginnen met een telefoon?

Als je kijkt naar de ontwikkeling van kinderen, dan is 11 of 12 jaar een goede leeftijd om een eerste telefoon te geven. Kijk vooral naar je eigen kind en maak op basis daarvan je eigen afweging.

Als je kind nog op de basisschool zit kun je als ouder je kind nog leren omgaan met de telefoon en daar samen afspraken over maken (Waar ligt de telefoon als je gaat slapen? Tot hoe laat nog kijken? Wanneer leg je hem weg etc.). Praat daarnaast over het gedrag online (wat doe je als je een vervelend berichtje krijgt, wat deel je wel en wat niet in de whatsapp groep etc.). Zorg dat je in deze periode een goede basis creëert. Op het moment dat je kind naar de middelbare school gaat wordt dat al lastiger. Mooi als het gesprek er dan al is.

Wie speelt een rol bij het begeleiden van kinderen?

Als ouder / verzorger ben je verantwoordelijk voor de opvoeding. Dat geldt dus ook voor de mediaopvoeding. Jij bent aan zet om je kind te begeleiden en met je kind te praten over zijn of haar mediagebruik en gedrag online. Praat en maak afspraken, blijf betrokken en praat ook met je kind op het moment dat er sprake is van ongewenst gedrag.

Een leerkracht kan vanuit zijn/haar rol het onderwerp in algemene zin ter sprake brengen en met kinderen als groep afspraken maken over het gedrag. In het kader van groepsvorming wordt aan het begin van het jaar ook gesproken over het gedrag in de klas. Daar kan het gedrag in de whatsappgroep in worden meegenomen. Het is aan ouders om hun eigen kind aan te spreken en duidelijk te maken dat iets niet kan.



Geef een telefoon in eerste instantie in bruikleen. Maak afspraken over het gebruik en blijf betrokken. Praat met je kind. Maak duidelijk dat je dus nog graag meekijkt in de telefoon.

Wat verstaan we onder social media?

Social media is een verzamelnaam voor alle online platformen en kanalen die contact en gesprekken (online) tussen de gebruikers mogelijk maken. Voorbeelden van social media kanalen zijn: Facebook, X, whatsapp, Instagram, snapchat, TikTok, BeReal etc. Maar ook platforms als Roblox en Minecraft vallen onder sociale media.

Vanaf welke leeftijd mag je kind een account op sociale media?

De meeste sociale media hanteren een minimale leeftijd van 13 jaar. In de praktijk gebruiken veel kinderen onder de 13 jaar deze social media kanalen. Zij lopen een grote kans filmpjes tegen te komen die niet voor deze leeftijd geschikt zijn.

Hoe kan ik mijn kind begeleiden?

- Verdiep je in het social media platform in kwestie.
- Bepaal voor jezelf wat een goede leeftijd is om het platform te gebruiken en leg uit.
- Bespreek met je kind hoe het platform werkt.
- Maak in eerste instantie samen een account aan.
- Ga samen op ontdekking.
- Maak afspraken. Denk aan:
 - hoe lang gebruik je het
 - account op privé (of niet)? Leg uit waarom.
 - wat deel je wel en wat niet (en met wie)? Leg uit waarom!
 - wat doe je als iemand die je niet kent je iets stuurt, vrienden wil worden etc.
- Blijf betrokken. Toon interesse en kijk mee. Wees daar duidelijk over tegen je kind.
- Praat met je kind over de verschillende vormen van kwetsend gedrag die zich kunnen voordoen en wat je kunt doen als je het tegenkomt. Ga er niet vanuit dat ze er geen ervaring mee hebben.



Leg uit waarom je meekijkt en erover wilt praten. Niet om te controleren, maar om je kind tijdens de start te begeleiden. Dat is niet betuttelend. Je blijft het ook niet doen. Maar zeker in het begin is een hoge mate van betrokkenheid belangrijk. Je kind ging toch ook niet meteen de allereerste keer alleen naar de speeltuin?

Wanneer is het beste moment om hierover een gesprek te beginnen?

Praten met je kind over gewenst gedrag online is belangrijk, maar ook lastig. Vaak doen we het pas als er iets is gebeurd en makkelijk is het niet. 'Mijn kind is veel handiger met die telefoon, dus waarom zou ik mijn kind iets uitleggen' of 'mijn kind wil er niet over praten'. Toch raden we aan om het regelmatig te hebben over de groepsapp van school, de spellen die je kind online speelt etc.

Praten klinkt makkelijk, maar lukt niet. Hoe dan?

Om te zorgen voor een open en goed gesprek noemden we tijdens het webinar een paar bestaande ezelsbruggetjes die je daarbij kunnen helpen:

Wees een OEN - wees open, eerlijk en nieuwsgierig

Laat OMA thuis - geef niet meteen je oordeel, mening en advies

Denk aan ANNA - altijd navragen, nooit aannemen

Smeer NIVEA - niet invullen voor een ander

Hoe start ik het gesprek op?

Praten over mediagebruik en het gedrag online moet net zo normaal zijn als praten over gedrag op straat. Het hoort bij het opvoeden. Vind je het lastig? Gebruik dan **gespreksstarters** of **Mediajungle kletskaarten** om het gesprek op te starten, speel samen het spel **Mediamatties** of ga aan de slag met de 120 vragen van **Mediaproof** om te praten over ervaringen online. Klik op de vetgedrukte titel voor de link of pak de lijst met linkjes erbij op de laatste pagina.

Wil je over het onderwerp praten en je kind de ruimte geven om het niet meteen over zichzelf te hebben? Gebruik dan verhalen als aanleiding voor een gesprek. Tijdens het webinar verwezen we al naar **De Dikke Datashow** (aflevering haatcomments) en het boek **500 appjes die ik niet wil lezen**.



Speciaal voor de Week van de mediawijsheid zijn nog meer verhalen bij elkaar gezocht die je (samen met je kind!) kunt lezen, kijken, luisteren, spelen of doen. Je vindt de mediatips voor thuis en de WegWijzer voor professionals op : mediasmarties.nl/weekvandemediawijsheid.

Kwetsend en ongewenst gedrag

#hier
niet

Wanneer is iets een mening en wanneer is iets ongewenst?

Ongewenst online gedrag of kwetsend gedrag is gedrag dat bedoeld of onbedoeld schade toebrengt aan een persoon of een groep personen. Het wordt door een ontvanger ervaren als aanstootgevend, denigrerend, schadelijk of ongewenst.

Het kan gaan om verschillende vormen waaronder dus cyberpesten (pestgedrag online), shamen (publiekelijk beschuldigen van iets) en haatcomments plaatsen (vervelende opmerkingen onder berichten etc). Op de website van de Week van de Mediawijsheid vind je meer informatie over online kwetsend gedrag (klik [HIER](#)) en de verschillende vormen van kwetsend gedrag online (klik [HIER](#)).

Waar ligt de grens?

Je hebt vrijheid van meningsuiting en MAG dus zeker denken of zeggen wat jij wilt. Zeker als daar om gevraagd wordt. Dat betekent niet dat je alles dan MOET zeggen. Het is belangrijk altijd na te denken:

- wat heeft een ander aan mijn mening?
- wat zegt mijn uitspraak over mij?
- wat zou ik ervan vinden als iemand dit tegen mij zegt?
- zou ik het ook live durven zeggen?

Wat te doen bij kwetsend gedrag?

Benieuwd wat je kunt doen als er sprake is van kwetsend gedrag? Bekijk de tips [HIER](#).



Een deelnemer gaf de tip: laat je kind zich voorstellen dat hij de persoon recht in de ogen kijkt terwijl hij / zij het typt en alle ouders achter dat kind staan. Zou je kind het dan nog plaatsen?

Aanpak ongewenst gedrag

#hier
niet

Wat moet je doen als je kind haatcomments ontvangt?

Ook hierbij is het belangrijk te (blijven) praten met je kind over wat er gebeurd is. Geef ruimte aan je kind om de ervaring met je te delen en probeer niet vanuit emotie te reageren op je kind (je eerste reactie kan bijvoorbeeld zijn: 'maar waarom plaats je die foto dan ook!'). Houd je oordeel nog even voor je en praat vooral over wat het met je kind doet en wat jullie kunnen doen. Verdiep je ook samen in wat je kunt doen.

Kom vervolgens in actie, zoals:

- > reageer niet op de reactie, maar negeer het
- > maak een printscreen (als bewijs)
- > Is het een bekende? Praat met andere ouders, verzorgers, maar ook met leerkrachten. Zijn zij zich bewust van wat er gebeurd? En hoe kunnen we dit bespreken met de kinderen?
- > Is het een onbekende?
- > Verwijder de reactie en blokkeer de afzender, zeker als het vaker gebeurt
- > Kijk of je het bij het platform kunt melden (abusive user)

Wat kun je concreet doen als er beelden van hem of haar gedeeld worden?

Ook hierbij belangrijk om een printscreen te maken en met je kind te bespreken wat jullie kunnen doen. Op de website veiliginternetten.nl staan **verschillende artikelen en overzichten** wat je kunt doen over het delen van foto's en filmpjes. Bijvoorbeeld: Er staat een nare foto / naar filmpje van mijn kind online. Klik **hier**.



Schakel hulp in bij het melden van ongewenst / kwetsend gedrag online. Kijk op:

www.meldknop.nl

www.vraaghetdepolitie.nl/pesten-en-online

Overzicht linkjes webinar

#hier
niet

Factsheet onderzoek #hierniet

<https://netwerkmediawijsheid.nl/wp-content/uploads/2023/11/Factsheet-onderzoek-WvdM2023-hierniet.pdf>

Informatie over veilig gebruik van social media:

<https://veiliginternetten.nl/thema/social-media/>

Informatie over foto's en bestanden delen:

<https://veiliginternetten.nl/thema/privacy/fotos-videos-bestanden-delen/er-staat-een-naar-filmpje-foto-van-mij-online/>

Meer lezen over online kwetsend gedrag:

<https://www.weekvandemediawijsheid.nl/kennis/>

Vormen van kwetsend gedrag online:

<https://www.mediawijsheid.nl/veelgestelde-vraag/welke-vormen-van-kwetsend-gedrag-zijn-er-online/>

Wat te doen bij kwetsend gedrag?

<https://www.weekvandemediawijsheid.nl/tips/online-kwetsend-gedrag/>

<https://www.bureaujeugdenmedia.nl/wat-kun-je-doen-tegen-kwetsend-online-gedrag/>

Aflevering De Dikke Data show:

https://www.zapp.nl/programmas/de-dikke-data-show/gemist/VPWON_1350397

Boek 500 appjes die ik niet wil lezen van Maren Stoffels:

<https://www.jeugdbibliotheek.nl/catalogus/titel.43336887X.html/500-appjes-die-ik-niet-wil-lezen>

Tips voor thuis:

<https://www.mediasmarties.nl/weekvandemediawijsheid>

WegWijzer voor professionals:

<https://www.mediasmarties.nl/weekvandemediawijsheid>

Kletskaarten:

<https://www.mediasmarties.nl/pratenoversocialmediametkinderen/>

Mediamasters:

www.mediamasters.nl

Mediamatties:

<https://www.mediamatties.nl>



Webinar zelf (nog eens) kijken? Scan de QR-code!

